

SİVİL TOPLUM KURULUŞU: “YENİ HAYAT” HUMANİTAR ve SOSİAL DAYAK İCTİMAİ BİRLİYİ¹

Naile İSMAYILOVA

Hürmetli tedbir iştirakçileri!

Sizin her birinizi yürekten selamlıyor, bu toplantının düzenleyicilerine, bize gösterilen misafirperverlikten dolayı teşekkürümü bildirir, gerçekleştirilen müzakerelerin hepsi için faydalı ve verimli olacağına ola samimi duygularımı ifade ederim! Eminim ki, bu günkü toplantımız bütün Türk dilli ülkeler, halklar arasında dostluk ve kardeşlik ilişkilerinin gelişmesi, işbirliği için yeni ufukların açılmasına, STÖ-ler arasında işbirliğinin daha da kuvvetlenmesine ve genişlemesine vesile olacaktır. Ben Türkdilli halklar arasında daha sağlam temellerin atılması, onların bir-birine daha da yakınlaşması istikametinde Türkiye'nin rolünü yüksek derecede önemsiyorum. Bu dost ve kardeş ülkenin güçlenerek geleceğe daha inamla atılacak adımlarla verdiği desteği hiç bir zaman unutmak mümkün değildir. Eminiz ki, Türkdilli ülkelerin STÖ temsilcileri arasında samimi fikirlerin söylenilmesi, fikir alışverişinin yapılması bizi daha da yakınlaştıracak ve gücümüzü artıracaktır.

Aziz dostlar,

Vatandaş cemiyeti yeteri kadar verimli iç dinamiklere sahiptir Bu hususta gayrı-hükümet teşkilatları (STÖ-ler) önemli yer tutar ve onun vatandaş cemiyetinin oluşmasında, gelişip ve büyümesinde rolü yadsınamazdır. Aslında, vatandaş cemiyetini gayrı-hükümet teşkilatları olmadan tasavvur etmek mümkün değil. Vatandaşların esas talep ve istekleri evvelce, STÖ-ler vasıtası ile formalaşmıştır. STÖ-ler vatandaş cemiyeti felsefesinin, onun ideallerinin hayata geçmesinde önemli rol oynuyor. STÖ-lersiz bu faaliyet zor şartlarda gerçekleşirdi.

Bildiğiniz gibi, tahsil ve Vatandaş Cemiyeti Enstitüleri bir-birine sıkıca bağlı olan sahalardır. Tecrübe gösteriyor ki, tahsil sahasında mesafe alanlar STÖ sektörünün gelişmesinde önemli adımlar atıyorlar. Tesadüfi

¹ Bu makale, 11-13 Mayıs 2014 tarihinde Eskişehir’de düzenlenen ‘Türk Dünyası Sivil Toplum Zirvesi’ nde bildiri olarak sunulmuştur.

değil ki, STÖ rehberleri ali tahsil müesseselerinde çalışır, bilgi ve becerilerini paylaşırlar. Şimdi cemiyetin gelişmesi ve sağlam gelecek için analogu olmayan yeni-yeni fikirlere ideallere ciddi ihtiyaç var. Bu ideallerin meydana gelmesi ve onun hayata geçirilmesi ise potansiyel kadroların uhdesine düşüyor. STÖ sektörünün potansiyel kadroları ise kaydettiğimiz gibi tahsil müesseselerinde çalışan insanlardır.

Eğitimin gelişmesi ülkede ahalinin refahının artması, ferdin hayatının daha yüksek seviyede kurulması için zemin yaradır. Tahsil insanlara teknolojiyi benimsemek, emek pazarında gerekli yeri almak ve ömür boyu tahsil sürecine dahil olmak, sağlam hayat tarzı, etraf muhite münasebette düzgün mevki seçme imkanı verir.

Sosyal-iktisadi hayatın çağdaştırılmasında eğitimin rolü tekce tahsil alanın kazandığı bilik ve tecrübelerin iktisadi amile çevrilmesi ile sınırlanmıyor. Tahsil meselesinde elde olunan bilik ve beceriler, hepsinin etik-ahlaki norma ve değerler her bir tahsil alanın cemiyetin liyakatli üyesi olması için lazım olan şartları oluşturur, onu biliyi ve etik davranışı sayesinde örnek olabilecek ortağa, örnek aile üyesine ve vatandaşa çevirir.

Kaydedilenlerle alakalı, hızla modernleşen Azerbaycan cumhuriyetinde tahsil sisteminin insan potansiyelinin gelişmesi ihtiyaçlarına cevap vermesi istikametinde yeni adımların atılmasına ve tüm eğitimin keyfiyet göstergelerinin Avrupa standartlarına uygunlaştırılmasına ihtiyaç vardır. Eğitimin kalitesinin artırılması için tahsili idare etme sisteminin yeniden yapılandırılması, bu sahada insan kaynaklarının gelişme ettirilmesi ve muallimin nüfuzunun artırılması zaruridir.

Yüksek tahsil seviyesine sahip peşekar kadrolar ülkenin entelektüel potansiyelinin esasıdır. Çağdaş devirde ülkelerin uğurlu ve devamlı iktisadi yükselişi insan kaynağının amaca uyum gelişmesi hesabına elde edilmiştir. Bütün bunlar eğitimin devlet harçlarında prioritetliyini gitdikce artırmaktadır. Devletin tahsil harçları cemiyet için yüksek iktisadi gelirliye sahiptir.

Çağdaş devirde eğitimin iktisadi hayatta rolü ehemmiyetli derecede artmıştır. Hazırda tahsil ekonomik hayatta telep olunan bilik ve becerilerin aşılması ile beraber, vatandaşın gelecek hayata ve cemiyete entegrasyonuna her türlü hazırlığı gibi vazifeleri yerine

getirmelidir. İnsanın ömür boyu tahsil almak taleplerinin karşılanması ise eğitimin iktisadi hayatta rolünü yükselten amillerden en önemlisidir.

Aynı zamanda, hızlı teknolojik gelişme bilik ve becerilerin muntazam yenilenmesini talep edilir. Bu ise yeni ve daha uygun uzmanlığa yenilenmeye ve seriştenin gelişmesine talebi artırır.

Çağdaş dünya ülkeleri, o cümleden bütün gelişmiş ülkeler tahsili, strateji üstün saha ilan ediyor ve ülkelerinin gelecek gelişmesinin tahsil sisteminin seviyesiyle alakalı olduğunu itiraf ediyor. Azerbaycan Cumhuriyeti bağımsızlık elde etikten sonra tahsil sisteminde ıslahatların yapılması mecburiyeti ortaya çıktı. Bize öyle geliyor ki, bu çıkışta açıklanan muayyen fikirler tahsil ıslahatları ile meşgul olan devlet ve gayrı-devlet kurumları için ilginç olabilir. 1. Preambula Tahsil, insanın hayat ve emek sahasında sistemleştirilmiş bilik, beceri ve davranışları elde etmesidir. Her bir devletin gelecek gelişmesi onun tahsil sisteminden mütenasip şekilde bağılı olup daimi dikkat talep ediyor. Bele ki, bu gün mekteplerde (iptidai, orta, peşe, ali peşe ve s.) tahsil alan öğrenciler sabah muhtelif sahaların aparıcı mütehassıslarına ve rehberlerine çevrilecekler. Bu gün bu talebelere verilen bilik, bacarık ve davranışların gerçek seviyesi, bir kaç on yıldan sonra ülkelerin umumi seviyesinin göstericisi olacaktır. Tahsil sistemi cemiyetin diğere sosyal enstitülerinin bünövresini teşkil ediyor. Bu manada tahsil, milli güvenlik meselesi olmakla, devlet kuruculuğunda en çok dikkat ve nezaret talep eden sosyal instituttur. Hal-hazırda tahsil alanların büyük ekseriyetinin gençler olduğunu ve yakın gelecekte onların mevcut sosyal institutlarda bu ve ya diğere statusda faaliyet göstereceklerini dikkate alsak, eğitimin böyle kıymetlendirilmesinin sebebi tam olarak anlaşılabilir. Tahsil esasen 2 hissedenden – talim ve terbiyeden ibarettir. Bunlar arasında nispet konkret tarihi devirle, sosyal enstitülerin seviyesi ile muayyen olunmuştur. Beşeriyetin oluştuğu ilk devirlerden başlayarak orta asırların başlangıcına kadar, tahsil terbiye karakteri taşıyordu. Orta asırlardan başlayarak iktisadiyatın gelişmesi, coğrafi keşifler, devletin kanun dayaklarının gelişmesi, ilmi gelişme, üretimde yeni teknik ve teknolojilerin tatbiki ve diğere sosyal enstitülerin gelişmesi eğitimin talim kolunun gelişmesine sebep oldu. XIX asırdan başlayarak tahsilde

mevcut teknokratik meyiller tahsil sisteminde insan terbiyesi sahasında çok büyük problemler yarattı. 2. Eğitimin keyfiyeti Dünyadaki tahsil ve onun problemleri bütün ülkeler için aynı değil. Böyle ki, UNESCO tahsili ülkelerin sanayileştirilme seviyesine göre 3 kategoriye ayırır: sanayileştirilmemiş ülkelerin tahsil sistemi; sanayileştirilen ülkelerin tahsil sistemi; sanayileştirilmesi gerçekleşmiş ülkelerin tahsil sistemi. Eğitimin her iki kolunun (talim ve terbiye) keyfiyet göstericilerinin kaldırılması ile bağlı UNESCO, UNİSEF ve diğer bu gibi uluslararası teşkilatlar muhtelif tedbirler programları hazırlıyor ve maliyeleştirir. 3. Eğitimin beynelmilleleşdirilmesi Avrupa'da eğitimin «beynelmilleleşmesi» tartişması yapılmaktadır. Bu esasen Avrupa  lkelerinin entegrasyonu ile alakadar olup, tabii karakter taşıyor. 1949 yılında oluşturulmuş Avrupa şurasının esas maksadı humanitar sahada işbirliğinin geliştirilmesine yardım etmektir: tahsil sahasında beynelhalk konvensiyaların hazırlanması, konferansların, seminerlerin, ekspertlerin toplantılarının teşkili, tahsil ve medeniyetle alakalı informatik materyallerin yayılması vs.

Çağdaş dünya, o cümleden bütün gelişmiş ülkeler tahsili, strateji üstün saha ilan ediyor ve ülkelerinin gelecek gelişmesinin tahsil sisteminin seviyesiyle alakalı olduğunu itiraf ediyor. İnsanın hayat ve emek sahasında sistemleştirilmiş bilik, beceri ve davranişları elde etmesidir. Her bir devletin gelecek gelişmesi onun tahsil sisteminden mütenasip Şekilde bağlı olup daimi dikkat talep ediyor. Bele ki, bu gün mekteplerde (ibtidai, orta, peşe, ali peşe ve s.) tahsil alan talebeler sabah muhtelif sahalarda aparıcı m tehassislerine ve rehberlerine evrilecekler. Bu gün bu talebelere verilen bilik, bacarık ve davranişların real seviyesi, bir kaç zamandan sonra ülkelerin umumi seviyesinin g stercisi olacaktır. Tahsil sistemi cemiyetin diğer sosyal enstitülerinin b n vresini teşkil ediyor. Bu manada tahsil, milli güvenlik meselesi olmakla, devlet kuruculuğunda en çok dikkat ve nezaret talep eden sosyal instituttur. Hazırda tahsil alanların büyük ekseriyetinin gençer olduğunu ve yakın gelecekte onların mevcut sosyal institutlarda bu ve ya diğer statusda faaliyet göstereceklerini dikkate alsak, eğitimin bele kıymetlendirilmesinin sebebi tam anlaşılır

Hürmetli hemkarlar!

Azerbaycan Cumhuriyeti artık iki on yıldır bağımsızlık yolunda adımlıyor. Bu zaman zarfında bu genç cumhuriyet içtimai hayatın bütün sahalarında büyük ehemmiyet kesp eden problemleri hallederek ülkenin bağımsızlığını tasdik edib ve dünya devletleri sırasında özüne mahsus yüksek yerini kazandı. Bağımsızlık devrinde cumhuriyetimiz başka sahalarda olduğu gibi, tahsil sektöründe de köklü değişikliklere karar verip ve bu sahada önemli ıslahatlar hayata geçirmiştir. Sovyet imparatorluğu muhitinden ve komünist ideolojisinin buhranlarından kurtularak, hayatın bütün sahalarında müstakil devlet gibi formalaşan cumhuriyetimizin tahsili de müstakil hayatın ve yeni içtimai-iktisadi münasebetlerin taleplerine uygun şekilde yeniden kurulur, bu sahada da dünyaya uyum sağlamaya çalışıyor.

Müstakil Azerbaycan Cumhuriyeti bu istikamette kuruculuk işlerini hayata geçiriyor. Lakin bu problemlerin tamamıyla aradan kaldırılması ve halledilmesi büyük kuvve ve hayli zaman talep ediyor. Bele ki, tahsil sahasında esaslı değişiklikleri kısa müddette hayata geçirmek ve derhal neticeler elde etmek gayrı-mümkündür. Tahsil ele bir sahadır ki, orada koyulan amaçlara hedeflere ulaşmak için uzun ve büyük emek teleb eden yol geçmek lazım gelir. Bu işte dakik hesaplanmış faaliyet programının hazırlanması ve onun maksat yönlü şekilde, ardıcıl hayata geçirilmesi son derece önemlidir. Büyük şeyler, uzun müddetli gergin emek, külli miktarda vesait talep eden bu işlerin uğuru devletin, bütün Azerbaycan cemiyetinin, her bir ülke vatandaşının dikkatini, güçlerin seferber edilmesini teleb ediyor.

Azerbaycan'da bağımsızlık elde edildikten sonra tahsil sisteminde ıslahatların yapılması zarureti ortaya çıktı. Ülkede formalaşan yeni içtimai-iktisadi muhitte, esaslı şekilde eskimiş tahsil sistemi, o cümleden peşe tahsili sistemi arasında derin zıddiyet mevcuttur. Bu zıddiyet eğitimin bütün seviyelerinde müşahede olunur. Onların her birinde köklü değişikliklerin yapılması zaruridir. Hazırda eğitimin muhtelif pillelerinde Azerbaycan devlet öz ıslahat hattını devam ettirir. Tahsil sisteminde heyecan doğuran ve radikal değişikliklere ihtiyacı olan makamlardan biri de, orta mektep mezunlarının emek ve tahsil kariyerinin devamı meselesidir.

Tahsil sisteminin başlıca vazifeleri aşağıdakilerdir:

– ülkenin modernleşmesi için zaruri olan insan kaynağının geliştirmek ve bununla Azerbaycan Cumhuriyetinin beynelhalk rekabet kabiliyetini yükseltmek;

- mesuliyetini derk eden, demokratik prensiplerine ve halkının milli ananelerine, insan hukuk ve özgürlüklerine hürmet eden, Azerbaycan idealarina sadik olan, müstakil ve yaratıcı düşünen vatandaş ve şahsiyet yetiştirmek;
- milli manevi ve umum beşeri değerleri koruyan ve gelişme etdiren, geniş dünya gürüşüne malik olan, teşebbüsleri ve yenilikleri kıymetlendirmeyi beceren, nazari ve pratik biliklere yinelenen, çağdaş tefekkürlü ve rekabet kabiliyetli kadrolar hazırlamak;
- sistemleştirilmiş bilik, bacarık ve verdişlerin benimsenilmesini ve ilave tahsili temin etmek, tahsil alanları içtimai hayata ve semereli emek faaliyetine hazırlamak.

Çok hürmetli tedbir iştirakçıları!

Bu gün dünyanın öyle bir ülkesi yoktur ki, bu ülkede Vatandaş Cemiyeti Enstitüleri faaliyet göstermesin. Ancak buna bakmayarak, hele de ali tahsil müesseselerinde bu istikamette kadro hazırlığı yapılmıyor. Yaħşı olar ki, ayrı-ayrı ülkeler bu konuda müterakki adımlar atsınlar. Çünkü STÖ sektörü üzere kadro hazırlığının hayata geçirilmesi vatandaş cemiyeti enstitülerinin daha tekmil gelişmesini temin eden amillerdendir.

Tahsil problemlerinin halinde ülkelerin Tahsil Nazirlikleri ile Gayrı-Hükümet Teşkilatlarının (STÖ) beraber işbirliğini vacib amillerden biridir. Lakin resmi tahsil kurumları ile STÖ-lerin birlikte ve semereli faaliyeti konusunda yeterli malumat elde elemek, inandırıcı faktlara, numunelere rast gelmek zordur.

Bu gün Azerbaycan'da eğitimle alakalı 30-a yakın STÖ faaliyet gösterir. Onlardan 6-7-si faaldir. Vatandaş cemiyeti enstitüleri olarak bu STÖ-lerin tahsildeki çok sayıda problemlerin halinde rolünün artırılmasına çalışmalıyız Bu kurumların hepbirlikte koalisyonunu yaratmak ve tahsil sahasında daha semereli işler görmek için birlikte çalışılmalıdır. Tahsil sisteminde ucu görünmeyen problemler var. Bu problemlerin halinde vatandaş cemiyeti enstitülerinin iştiraki önemlidir. Düşünürüm ki, birge işbirliği tahsilde negatif hallerin aradan kaldırılmasına büyük fayda verebilir.

Malumat için bildirmek istiyorum ki, Azerbaycan'da 2010'dan başlayarak Tahsil Nazirliyi tahsil programlarının icrasını faal STÖ-lere havale edib. İlk olarak hükümet yapıları tamam uzaklaştırıp ve 4 STÖ-nün 8 bine kadar iptidai sınıf muallimi arasında kurikulum talimleri ile meşgul olmasına ortam oluşturdu. Tahsil problemlerini araştıran, ortaya konkret teklifler koyan STÖ-ler Tahsil Nazirliyi ile

işbirliğini devam ettirirler. Umumiyetle, tahsil sistemindeki problemlerin hallinde STÖ-lere destek verilmelidir. Tahsil Nazirliyi ve STÖ-ler arasında işbirliği ilişkileri normal hala salınmalıdır. Düşünürüm ki, bu, tahsil sisteminin daha da gelişmesine hizmet gösterecek.

Deyarli dostlar!

Tahsilde içtimai çıkarları müdafie etmek vatandaş cemiyetinin esas vazifelerindedir. Tahsil müesseseleri ile STÖ-ler arasında münasebetlerin hele de istenilen seviyeye ulaşmamıştır. Bu münasebetlerin geliştirilmesine çalışmak lazımdır. Vatandaş cemiyeti güçlü olmalıdır ki, tahsildeki problemlerin aradan kaldırılmasına tesir göstereyin.

STÖ- Tahsil münasebetlerinde dikkat edilmesi gereken en vacib meselelerden biri de tahsile nüfuz eden yabancı unsurların karşısının alınmasıdır. Biz bu istikamette vahid konsepsiya ortaya koyarak, faaliyyet göstermeliyiz. Bir sözle, negatif hallerin yaşanmaması için STÖ ve tahsil müesseselerinin birlikte faaliyyeti zaruridir. Bu emektaşlık sağlam geleceğin formalaşdırılması için hayata geçirilen devlet siyasetine de destek verecek, Türkdilli halkları arasında işbirliğinin daha da genişlenmesine şerait yaradacak.

Hamınızı hürmet ve izzetle bir daha selamlıyor, gelecek faaliyyetinizde uğurlar arzuluyorum.

Çok sağ olun!!!